

บทที่ ๖

ความสัมพันธ์ระหว่างกฎอัยการศึกกับอำนาจของศาลทหาร

กฎอัยการศึก เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นบังคับใช้แก่ประชาชนในภาวะที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะที่ไม่ปกติ ไม่ว่าเหตุไม่ปกตินั้นจะเกิดจากเหตุการณ์ในบ้านเมืองหรือมีมาจากภายนอกราชอาณาจักรก็ตาม หลักสำคัญในการใช้กฎอัยการศึกนั้นก็เพื่อกำหนดกฎหมายบางฉบับและดำเนินการปกครองประเทศหรือดินแดนส่วนใดส่วนหนึ่งโดยทหารและโดยศาลทหารกำลังทหารสามารถใช้ได้ตามความจำเป็นเพื่อรักษาความสงบและความเรียบร้อย กฎหมายยอมให้ทหารมีอำนาจเหนือพลเรือน กฎอัยการศึกตราขึ้นไว้เป็นครั้งแรกเมื่อ ร.ศ. ๑๒๒ พร้อม ๆ กับพระธรรมนูญศาลทหารบก ร.ศ. ๑๒๒ ต่อมาได้ยกเลิกและใช้ฉบับ พ.ศ. ๒๔๕๓ แทนตลอดมาจนบัดนี้ โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ แก้ไขมาตรา ๖, ๗ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ และ ๒๔๘๘ สำหรับบัญญัติต่อท้ายกฎอัยการศึกได้เพิ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ และได้แก้ไขใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒

ในประเทศอังกฤษ กฎอัยการศึก (Martial Law) ตามความหมายที่ใช้ในประเทศอื่นรวมทั้งประเทศไทยนั้นไม่มีบัญญัติไว้ นอกจากคราวสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อเริ่มสงครามรัฐสภาอังกฤษได้ออกพระราชบัญญัติป้องกันราชอาณาจักร (Defence of the Realm (Consolidation) Act, 1914) ให้อำนาจรัฐบาลออกขังบังคับ (Relations) เพื่อดำเนินการสงครามและเพื่อดำเนินการรักษาความมั่นคงของประเทศได้ และถ้าบุคคลใดละเมิดขังบังคับนั้นต้องถูกฟ้องต่อศาลทหาร แต่ต่อมา ค.ศ. ๑๙๑๕ ได้แก้ไขให้ความผิดเช่นนั้นไปขึ้นศาลพลเรือน แต่มีบทบัญญัติยกเว้นไว้ในกรณีเมื่อมีข้าศึกยกพลขึ้นบก (Invasion) หรือในกรณีฉุกเฉินในทางทหารเป็นพิเศษ ให้อำนาจรัฐบาลกำหนดเขตที่จะให้นำความผิดดังกล่าวไปฟ้องต่อศาลทหารได้ ในคราวสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๕ รัฐสภาได้ออก

พระราชบัญญัติให้อำนาจรัฐบาลเวลาฉุกเฉิน (Emergency Powers (Defence) Act.) ซึ่งให้อำนาจรัฐบาลออกข้อบังคับเพื่อการป้องกันประเทศได้เช่นเดียวกับคราวสงครามโลกครั้งที่ ๑ แต่ไม่ให้อำนาจแก่ศาลทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นพิเศษจากปกติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาด้วยบทบัญญัติการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ของเรา จะเห็นได้ว่านำเอากฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก ค.ศ. ๑๘๘๕ ของประเทศฝรั่งเศสมาเป็นแบบฉบับ ในประเทศฝรั่งเศสมีกฎหมายลงวันที่ ๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๘๕ ให้อำนาจศาลทหารที่จะโอนอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีต่าง ๆ จากศาลพลเรือนได้ และตามกฎหมายลงวันที่ ๒๗ เมษายน ค.ศ. ๑๙๑๖ แบ่งกฎอัยการศึกออกเป็น ๒ ประเภท คือ การใช้กฎอัยการศึกเนื่องจากเหตุจลาจลภายในอย่างหนึ่ง หรือเนื่องจากการสงครามอีกอย่างหนึ่งซึ่งมีผลปฏิบัติแตกต่างกัน ถ้าเป็นการจลาจล การขยายอำนาจศาลทหารจะทำได้เฉพาะความผิดบางประเภทในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยเท่านั้น ถ้าเป็นการสงครามก็ขยายอำนาจโดยใช้คำกว้าง ๆ ว่า "ความผิดต่าง ๆ ที่อาจทำความเสียหายต่อการป้องกันประเทศ"

๑. เหตุที่จะประกาศใช้กฎอัยการศึก

ก. เวลามีเหตุจำเป็น เพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัยซึ่งจะมีมาจากภายนอกภายในราชอาณาจักร

ข. เมื่อมีสงคราม คือการยุทธระหว่างกองทัพของประเทศ

ค. เมื่อมีการจลาจล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ การจลาจลคือบุคคลมีผู้สมุ่กันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้ายหรือเชื่อว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดความวุ่นวายในแมาเมือง ทั้งนี้มีหลักว่าการจลาจลนั้นต้องใหญ่โตมากจนต้องใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามมิใช่การจลาจลเล็ก ๆ น้อย ๆ

ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาทหารจะต้องวินิจฉัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า จำเป็นต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกหรือไม่ ถ้าหากมีทางที่จะจัดการให้เหตุร้ายสงบลงได้โดยรวดเร็วก็ไม่ต้องประกาศใช้กฎอัยการศึก

กฎอัยการศึกที่เคยประกาศใช้มาแล้วมีดังนี้ คือ

๑.๑ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่จังหวัดใหญ่ทหารบกกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๗๖

๑.๒ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่รวม ๒๔ จังหวัด เมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ.๒๔๘๔

๑.๓ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่รวมทุกจังหวัดทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๔

๑.๔ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่จังหวัดพระนครและธนบุรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๔

๑.๕ ประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ.๒๕๐๐

๑.๖ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๐๑

๑.๗ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๔

๒. ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก *

๒.๑ พระมหากษัตริย์ ทรงพระราชอำนาจในการประกาศใช้กฎอัยการศึกได้ทุกกรณี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* สุข เปรมาวิน, คำบรรยายคณะนิติศาสตร์ ธรรมนุญศาลทหาร
ประมวลกฎหมายอาญาทหาร วินัยทหาร กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๑๓

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๓), หน้า ๘๘

๒.๒ ผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับบัญชาไม่น้อยกว่าหนึ่ง กองพันหรือเป็นผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นอย่างใด ๆ ของทหาร มีอำนาจประกาศใช้ กฎอัยการศึกเฉพาะในเขตอำนาจหน้าที่ของกองทหารนั้นได้ ใน ๒ กรณีดังต่อไปนี้

ก. เมื่อมีสงคราม

ข. เมื่อมีการจลาจล

เมื่อประกาศใช้แล้วต้องรับรายงานให้รัฐบาลทราบโดยเร็วที่สุด

คำว่าผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังไม่น้อยกว่า ๑ กองพันได้แก่ผู้บัญชาการทหารบก แม่ทัพ ผู้บัญชาการกองพล ผู้บังคับการกรม ผู้บังคับกองพัน เป็นต้น

ผู้ตำแหน่งต่อไปนี้ไม่มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก คือ รองผู้บัญชาการทหารบก ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก เสนาธิการทหารบก ผู้บังคับการจังหวัดทหารบก เพราะไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาหน่วยกำลังทหารและไม่มีกำลังรบอยู่ในบังคับบัญชา

๓. วิธีการประกาศ

๓.๑ ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ประกาศให้ประชาชนรู้ในราชกิจจานุเบกษา หนังสือพิมพ์ วิทยุ บิดประกาศในที่ชุมนุมชน พิมพ์ใบปลิวแจก อ่านตามชุมนุมชน

๓.๒ ต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

ก. เหตุที่ต้องประกาศ

ข. กำหนดเขตใช้กฎอัยการศึก

ค. วัน เวลา เริ่มใช้กฎอัยการศึก

ง. ตำบลที่เขียนประกาศ และวัน เวลา ออกประกาศ

จ. ยศ นาม ตำแหน่งของผู้ประกาศ

๔. ศาลพลเรือนซึ่งทำหน้าที่ศาลทหาร

ปกติแล้วบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารเมื่อใดกระทำความผิดจะต้องนำคดีมาสู่ศาลทหารซึ่งได้จัดขยายมาแล้วในบทที่ ๔ ว่าบุคคลประเภทใดบ้างอยู่ในอำนาจของศาลทหาร

และเมื่อเป็นเวลาไม่ปกติบุคคลนั้นก็ยังคงขึ้นศาลทหาร เดิมซึ่งทำหน้าที่เป็นศาลทหารในเวลาไม่ปกติ แต่มีผลแตกต่างกันเพียงว่าคดีนั้นสิ้นสุดลง เพียงศาลทหารชั้นต้นไม่มีการอุทธรณ์ ฎีกา และเมื่อมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาใด ๆ ที่ไต่ระบุมั่วตามประกาศหรือคำสั่งนั้นได้ด้วย ในกรณีเช่นนี้ประชาชนทั่วไปที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หากไปกระทำความผิดคดีอาญาคงกล่าวจะต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหาร เช่น ประกาศหรือคำสั่งให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ทั้งนี้แม้ประชาชนทั่วไปที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทหารหากเมื่อใดกระทำความผิดว่าด้วยยาเสพติดให้โทษจะต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหาร

ในกรณีเช่นนี้เมื่อประชาชนทั่วไปกระทำความที่ระบุมั่วในประกาศทุกคนต้องขึ้นศาลทหารหมด ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ศาลทหารมากเกินไปเพราะจะมีคดีเพิ่มมากขึ้นจนเกินกำลังของเจ้าหน้าที่ทางศาลทหาร ดังนั้นตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๕ มาตรา ๓๓ จึงบัญญัติว่า "ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามความในมาตรา ๓๐ มีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการได้ และแต่งตั้งพนักงานอัยการ จ่าศาลพลเรือน หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมเป็นอัยการทหารและจ่าศาลทหารได้" โดยอาศัยหลักการดังกล่าว ดังนั้นประกาศคณะปฏิวัติจะออกประกาศแต่งตั้งให้ศาลอาญาและศาลจังหวัดของพลเรือนเป็นศาลทหารชั้นต้น และแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลพลเรือน พนักงานอัยการ และจ่าศาลพลเรือน เป็นตุลาการศาลทหาร อัยการทหารและจ่าศาลทหารด้วยทุกครั้ง ทั้งตัวอย่างดังต่อไปนี้

(สำเนา)

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน^๑
ฉบับที่ ๑

เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยปราศจากภัยของประชาชนทั่วประเทศ คณะกรรมการปกครองแผ่นดินจึงประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ เวลา ๑๘.๑๐ นาฬิกา เป็นต้นไป และให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ บรรดาศักดิ์ที่มีข้อหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาคตามบัญญัติท้ายประกาศนี้ ซึ่งการกระทำความผิดเกิดขึ้นในหรือหลังวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ เวลา ๑๘.๑๐ นาฬิกา ให้อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษา เว้นแต่คดีที่ต้องดำเนินในศาลคดีเด็กและเยาวชน

ข้อ ๒ ให้ศาลอาญาและศาลจังหวัดทุกศาลในเขตมณฑลทหารบกที่ ๑ และศาลจังหวัดทุกศาลในเขตจังหวัดทหารบกฉะบุรี เป็นศาลทหารกรุงเทพ ส่วนศาลจังหวัดนอกจากที่กล่าวนี้ซึ่งอยู่ในเขตมณฑลทหารบกใดให้เป็นศาลมณฑลทหารบกนั้น ๆ ทั่ว

ศาลทหารทั้งกล่าวแล้ว ประกอบด้วยตุลาการสามนายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีและบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๔๓ ตอนที่ ๑๒๐ วันที่ ๖ ตุลาคม

ข้อ ๓ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลอาญา และผู้พิพากษาศาลจังหวัดทุกศาลเป็นตุลาการศาลทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารแห่งศาลนั้น ๆ ซึ่งเป็นศาลทหารตามความในข้อ ๒ ด้วย

ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาล เป็นตุลาการศาลทหารเช่นเดียวกับผู้พิพากษาที่กล่าวแล้ว และให้มีอำนาจวินิจฉัยพิจารณาพิพากษาคดีในศาลภายในเขตของตน ซึ่งเป็นศาลทหารตามประกาศนี้ หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้ว ก็ให้มีอำนาจลงนามในคำพิพากษาได้ด้วย

ให้ศาลอาญาและศาลจังหวัดทุกศาล เป็นศาลทหารแห่งศาลทหารนั้น ๆ ด้วย

ข้อ ๔ ให้พนักงานอัยการ เป็นอัยการทหารด้วย

ข้อ ๕ ให้ใช้สถานที่ทำการศาลอาญา และสถานที่ทำการศาลจังหวัดทุกศาลเป็นที่ทำการศาลทหารตามประกาศนี้ด้วย

ข้อ ๖ บรรดาคดีที่เกิดขึ้นก่อนประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ให้เป็นไปตามกฎหมายและประกาศกฎอัยการศึกที่ใช้อยู่ในขณะนั้น

ข้อ ๗ เมื่อได้มีประกาศให้เลิกใช้กฎอัยการศึกแล้ว ให้ศาลทหารตามประกาศนี้คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในข้อ ๑ บรรดาที่ค้างอยู่ในศาลและบรรดาที่การกระทำผิดเกิดขึ้นก่อนวันเวลาเลิกใช้กฎอัยการศึก.

สั่ง ณ วันที่ ๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) พล.ร.อ. สงัด ชลออยู่ ร.น.

(สงัด ชลออยู่)

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

บัญชีท้ายคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑

- (๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๖
- (๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๓ ถึงมาตรา ๑๒๕
- (๓) ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๐ ถึงมาตรา ๑๓๕
- (๔) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนฐานเป็นอั้งยี่ ฐานเป็นซ่องโจร และการมั่วสุมประทุมกันใจกำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะประทุษร้าย หรือกระทำให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ตั้งแต่มาตรา ๒๐๘ ถึงมาตรา ๒๑๖
- (๕) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๓๕
- (๖) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ฐานจัดหรือล่อลวงหญิงหรือเด็กหญิงไปเพื่อการอนาจาร หรือสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น ตั้งแต่มาตรา ๒๔๒ ถึงมาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๔๕ เฉพาะที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๔๒ และมาตรา ๒๔๓
- (๗) ความผิดต่อชีวิต ตั้งแต่มาตรา ๒๔๘ ถึงมาตรา ๒๕๔
- (๘) ความผิดต่อร่างกาย ตั้งแต่มาตรา ๒๕๕ ถึงมาตรา ๓๐๐
- (๙) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ฐานลักทรัพย์ วิ่งราว กรรโชก รัคเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และรับของโจร ตั้งแต่มาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๔๐ ทวิ มาตรา ๓๔๗ และมาตรา ๓๖๐ ทวิ.

(สำเนา)

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ฉบับที่ ๒๔^๑

เนื่องจากคำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๓ มีได้กำหนดตำแหน่ง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา และผู้พิพากษาหัวหน้าศาลไว้ให้เป็นตุลาการศาลทหาร และเห็นสมควรเพิ่มเติมความผิดตามบัญญัติท้ายคำสั่งดังกล่าวด้วย จึงให้แก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓ แห่งคำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๓ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล และผู้พิพากษาศาลจังหวัดทุกศาลเป็นตุลาการศาลทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารแห่งศาลนั้น ๆ ซึ่งเป็นศาลทหารตามความในข้อ ๒ ด้วย

ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาล เป็นตุลาการศาลทหาร เช่นเดียวกับผู้พิพากษาที่กล่าวแล้ว และได้มีอำนาจนั่งพิจารณาพิพากษาคดีในศาลภายในเขตของตนซึ่งเป็นศาลทหารตามประกาศนี้ หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้ว ก็ให้มีอำนาจลงนามในคำพิพากษาได้ด้วย"

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๕๓ ตอนที่ ๑๓๐ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๑๕.

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของบัญชีท้ายคำสั่งของคณะกรรมการปกครอง
แผ่นดิน ฉบับที่ ๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(๕) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทรัพย์
ริบเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และรับของโจร ตั้งแต่มาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา
๓๔๐ ทวิ มาตรา ๓๕๗ และมาตรา ๓๖๐ ทวิ"

ทั้งนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๕.๑๐ น.
เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

(ลงชื่อ) พล.ร.อ. สังกัด ชลอชอยู่ ร.น.

(สังกัด ชลอชอยู่)

หัวหน้าคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔.๑ ศาลทหารในเวลาไม่ปกติซึ่งแต่งตั้งตุลาการจากผู้พิพากษาพลเรือน

เมื่อเวลานั้นอยู่ในภาวะที่ไม่ปกติ คือ ในเวลาที่มีการรบ การสงคราม หรือในเวลาที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกซึ่งได้อธิบายมาแล้ว และมีความจำเป็นต้องให้ศาลพลเรือนทำหน้าที่ศาลทหารนั้น

ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๔ ใ้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหาร มีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการศาลทหารได้ และแต่งตั้งพนักงานอัยการ จ่าศาลพลเรือน หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมเป็นอัยการทหารและจ่าศาลทหารได้

ผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- ก. ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาจังหวัดทหาร เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในพื้นที่จังหวัดทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลจังหวัดทหาร
- ข. ผู้มีอำนาจบังคับบัญชามณฑลทหาร เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในพื้นที่มณฑลทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลมณฑลทหาร
- ค. ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาหน่วยทหาร เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลประจำหน่วยทหาร
- ง. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารกรุงเทพ

ผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามความในมาตรานี้ จะแต่งตั้งนายทหารนอกประจำการเป็นตุลาการก็ได้

๔.๑.๑ ที่ตั้งและเขตศาล

ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินนั้นให้ศาลอาญา และศาลจังหวัดทุกศาลในเขตมณฑลทหารบกที่ ๑ และศาลจังหวัดทุกศาลในเขตจังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา เป็นศาลทหารกรุงเทพ ส่วนศาลจังหวัดอื่นนอกจากนี้กล่าวนี้อยู่ในเขตมณฑลทหารบกใด ให้ศาลเป็นศาลมณฑลทหารบกนั้น และให้ใช้สถานที่ทำการของศาลอาญาและสถานที่ทำการของศาลจังหวัดทุกศาลเป็นที่ทำการศาล

ส่วนเขตพื้นที่จังหวัดใดเป็นศาลจังหวัดทหารบก หรือศาลมณฑลทหารบกนั้น รายละเอียดได้กล่าวมาในเรื่อง "อำนาจของศาลในเวลาปกติ" แล้ว ส่วนการพิจารณาคืออย่างกรณีให้ศาลอาญาและศาลจังหวัดทุกศาลในเขตมณฑลทหารบกที่ ๑ และศาลจังหวัดทุกศาลในเขตจังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา เป็น "ศาลทหารกรุงเทพ" นั้น ต้องระบุว่า เป็นศาลจังหวัดใด เช่น ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะต้องระบุ "ศาลทหารกรุงเทพ (ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา)" ตำแหน่งอัยการก็เช่นกันต้องระบุ "อัยการศาลทหารกรุงเทพ (อัยการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา)" หรือ ศาลจังหวัดที่อยู่ในเขตมณฑลทหารบกใด ให้ใส่ชื่อศาลมณฑลทหารบกนั้น เช่น "ศาลมณฑลทหารบกที่ ๗ (ศาลจังหวัดเชียงใหม่)"

๔.๑.๒ ตุลาการ

ปกติศาลทหารชั้นต้นจะต้องมีตุลาการ ๓ นาย เป็นองค์คณะพิจารณาโดยต้องเป็นตุลาการพระธรรมนูญ ๑ นาย และอีก ๒ นายให้เป็นนายทหารสัญญาบัตรแต่กระหวางยุคหรือมาแย่งกระหวางกลาใหม่แล้ว กระหวางกลาใหม่ตกลงในหลักการดังนี้

ก. หากมีผู้พิพากษาศาลพลเรือนไม่ครบองค์คณะ ควรจะให้ผู้พิพากษาคงกล่าวแยกกันนั่งพิจารณาได้ แต่ควรมีตุลาการศาลทหารลงนามในคำพิพากษาสามนายหรือให้อธิบดีผู้พิพากษามาคน มีอำนาจลงนามในคำพิพากษาให้ครบองค์คณะได้

ข. ศาลจังหวัดที่ห่างไกลที่มีคดีน้อย เช่น ศาลจังหวัดแม่สะเรียง ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน นั้นการจะเชิญผู้พิพากษาจังหวัดอื่นไปช่วยราชการให้ครบองค์คณะทำไม่ได้สะดวกเห็นสมควรให้เชิญบุคคลผู้มีลักษณะตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นตุลาการสำรองได้ และให้ตุลาการสำรองนั้นเป็นตุลาการเพื่อให้ครบองค์คณะ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังตุลาการ (หมายถึงบุคคลตาม ๑.๑ ก, ๑.๑ ข., ๑.๑ ค. และ ๑.๑ ง)

การแต่งตั้งตุลาการนั้น คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลอาญาและผู้พิพากษาศาลจังหวัดทุกศาล เป็นตุลาการศาลทหาร อธิบดีผู้พิพากษามาตรเป็นตุลาการศาลทหารมีอำนาจนั่งพิจารณาพิพากษาคดีในศาลภายในเขตของตน เมื่อได้สำรวจจำนวนในคดีใด ก็มีอำนาจลงนามในคำพิพากษาได้

๔.๑.๓ อำนาจการพิจารณาพิพากษาคดี

ศาลทหารในเวลาไม่ปกตินี้พิจารณาคดีอาญาได้ทุกตัวบทกฎหมาย และคดีที่ต้องฟ้องยังศาลทหารที่แต่งตั้งตุลาการจากผู้พิพากษาพลเรือน ก็คือคดีที่ตามปกติอยู่ในอำนาจศาลพลเรือน แต่ได้ส่งมายังศาลทหารก็ด้วยคำสั่งคณะปฏิรูป อำนาจการสอบสวนคดีอาญานี้คงดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

และเนื่องจากศาลทหารนั้นมี ๒ ประเภท คือศาลทหารในเวลาปกติทำหน้าที่เป็นศาลในเวลาไม่ปกติ กับศาลพลเรือนซึ่งทำหน้าที่ศาลทหารโดยใช้ที่ทำการของศาลพลเรือนนั้น เพื่อมิให้อัยการทหารสับสนในการดำเนินคดี จึงได้มีคำสั่งของกรมพระธรรมนูญ เรื่องการปฏิบัติงานของ อัยการทหารในการฟ้องคดี คือ

ก. คดีใดที่พิจารณาได้ว่า ถ้าในเวลาปกติต้องฟ้องศาลทหาร ให้ดำเนินคดียังศาลทหารเดิม

ข. คดีใดที่พิจารณาเห็นว่า ถ้าในเวลาปกติต้องฟ้องศาลพลเรือน ให้ดำเนินคดียังศาลพลเรือนซึ่งทำหน้าที่เป็นศาลทหาร

ค. คดีใดเห็นว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของ ศาลคดีเด็กและเยาวชนก็ให้ฟ้องยังศาลคดีเด็กและเยาวชน

๔.๑.๔ การควบคุมผู้ต้องหา

ตามมาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๐ บัญญัติว่า "การควบคุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามความในมาตรา ๑๖ นั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุมได้ โดยอนุโลมตามอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร แต่การสั่งควบคุมตามอำนาจดังกล่าวของผู้ลงทัณฑ์ซึ่งทุกชั้นรวมกันต้องไม่เกินเก้าสิบวัน" คำว่า "บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามมาตรา ๑๖ นั้น" ก็คือบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ดังที่ได้เคยอธิบายมาแล้วในบทต้น ๆ และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารนั้น "ทัณฑ์" ที่จะลงได้แบ่งเป็น ๕ สถาน คือ

- ก. ภาคทัณฑ์
- ข. ทัณฑ์กรรม
- ค. กัก
- ง. ชัง
- จ. จำขัง

และผู้มีอำนาจบังคับบัญชาลงทัณฑ์ก็คือ

- ก. ผู้บังคับบัญชา หรือ
- ข. ผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้บังคับบัญชาตามที่กระทรวง

กลาโหม ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ หรือ กองทัพอากาศกำหนด

ซึ่งการควบคุมผู้ต้องหาตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาล มาตรา ๔๖ นี้ จะนำมาใช้กับบุคคลพลเรือนที่ตกอยู่ในอำนาจศาลทหารที่แต่งตั้งจากศาลพลเรือนไม่ได้เพราะไม่ใช่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา ๑๖ ดังนั้น การควบคุมผู้ต้องหาในศาลทหารที่แต่งตั้งจากศาลพลเรือนจึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ

๔.๑.๕ อัยการศาลทหารที่แต่งตั้งจากศาลพลเรือน

ผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้อยู่ในอำนาจศาลทหารในเวลาปกติเมื่อกระทำผิดความผิดที่ร้ายแรงของคณะปฏิรูป (หรือคณะปฏิวัติ) นั้นอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของอัยการศาลทหาร ซึ่งเป็นอัยการของศาลทหารปกติซึ่งทำหน้าที่ศาลทหารในเวลาไม่ปกติ

พนักงานอัยการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นอัยการศาลทหารมีอำนาจสั่งคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อมีคดีที่ไม่ฟ้องพนักงานอัยการที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอัยการศาลทหารต้องเสนอสำนวนให้อธิบดีกรมตำรวจหรือรองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้สั่ง แต่การที่เจ้าหน้าที่พลเรือนจะมาสั่งการแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารนั้น ย่อมขัดกับพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามคำเรียกร้องของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามความจำเป็นในการยุทธ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจึงได้อนุมัติ ให้วางระเบียบตามมาตรา ๕ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ "โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ให้เจ้ากรมพระธรรมนูญวางระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารเพื่อให้กิจการของศาลทหาร และ อัยการทหารดำเนินไปโดยเรียบร้อย" โดยวางระเบียบไว้ดังนี้

๑) ในกรณีที่ยักการทหารส่งไม่ฟ้องตามความเห็นของพนักงานสอบสวนให้เป็นอันยุติ

๒) ในกรณีพนักงานสอบสวนเห็นควรฟ้อง แต่ยักการทหารเห็นไม่ฟ้องให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ในจังหวัดพระนครและธนบุรีให้เสนอความเห็นส่งไม่ฟ้องต่อผู้อำนวยการกองคดี (ในฐานะยักการทหาร) คำสั่งของผู้ว่าการกองคดีเป็นเด็ดขาด

ข. ในจังหวัดอื่นให้เสนอความเห็นไม่ฟ้องต่อผู้อำนวยการยักการเขต (ในฐานะยักการทหาร) ในเขตของตน คำสั่งของผู้ว่าการเขตเป็นเด็ดขาด

มีปัญหาว่า ความผิดกรรมเดียวที่ละเมิดกฎหมายหลายบท ซึ่งบางบทอยู่ในอำนาจศาลพลเรือนบางบทอยู่ในอำนาจศาลทหารนั้น จะฟ้องศาลใด กรมพระธรรมมัญญและกรมยักการไต่ถามระเบียบไว้ดังนี้

ในกรณีที่เป็นความผิดกรรมเดียวกันแต่ละเมิดกฎหมายหลายบทให้พิจารณาว่า บทหนักที่สุดเป็นความผิดอะไร และความผิดนั้นอยู่ในอำนาจศาลใดก็ให้ฟ้องศาลนั้น โดยให้คำเนนคดีเฉพาะมาตราที่อยู่ในอำนาจศาลนั้นศาลเดียว เว้นแต่จะมีเหตุเป็นอย่างอื่น

(แต่ภายหลังได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้คดีที่ประกษด้วยการกระทำหลายอย่าง แม้แต่ละอย่างจะเป็นความผิดได้ในตัวเองและไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารก็ให้ตกอยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษา) และการกระทำความผิดที่คาบเกี่ยวระหว่างอำนาจศาลทหาร และอำนาจศาลพลเรือนนั้น มีปัญหาว่าจะคู่ลักษณะความผิดตามทางพิจารณา หรือลักษณะความผิดที่โจทก์กล่าวฟ้อง แต่ต่อมาศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าประกาศให้คดีขึ้นศาลทหารไม่ตัดอำนาจของผู้เสียหาย เพราะเป็นสิทธิ์ของผู้เสียหายที่จะเลือกฟ้องศาลใดก็ได้ จากตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๘๒/๒๕๐๓ ระหว่าง นางคำมา ศรีน้ำคำ โจทก์ นายคา คำโนนม่วง จำเลย วินิจฉัยว่า ในคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยตกศาลพลเรือนให้ลงโทษฐานทำร้ายร่างกายไม่ถึงบาดเจ็บตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๑ แม้จะปรากฏตามทางพิจารณาว่าจำเลยกระทำผิดฐาน
 ร่างกายถึงบาดเจ็บตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๕ ซึ่งเป็นคดีอยู่ในอำนาจ
 ศาลทหารตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖ ก็ตาม ศาลพลเรือนก็ต้องรับไว้พิจารณา
 เพราะผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเลือกฟ้องฐานความผิดใด เนื่องจากไม่มีกฎหมายหรือประกาศ
 ของคณะปฏิวัติฉบับใดห้ามมิให้ผู้เสียหายละสิทธิที่จะฟ้องในข้อหาอันมีโทษหนักแล้วมาฟ้องใน
 ข้อหาอันมีโทษเบาไม่ได้ เมื่อฐานความผิดที่โจทก์ฟ้อง เป็นคดีอยู่ในอำนาจศาลพลเรือน
 ศาลพลเรือนก็ต้องรับไว้พิจารณา

สำหรับศาลทหารในเวลาไม่ปกติที่แต่งตั้งตุลาการจากผู้พิพากษาศาลพลเรือนนี้
 จะอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้

๕. อำนาจของศาลทหารที่ตั้งตามอำนาจของกฎอัยการศึก

๕.๑ อำนาจของศาลทหารเหนือความผิด

๕.๒ อำนาจของศาลทหารเหนือบุคคล

ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี
 อย่างปกติ แต่ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก มีอำนาจให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดี
 คดีอาญาบางประเภทได้ และหากมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือความ
 สงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาคดีอาญานั้นในศาล
 ทหารก็ได้

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่มีอำนาจสั่งให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง

๕.๑ อำนาจของศาลทหารเหนือความผิด

เมื่อได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ณ ที่ใดแล้ว ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก
 และผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจสั่งให้พลเรือนที่กระทำผิดอาญาตกอยู่ในอำนาจศาลทหารนั้น

ก็เพื่อให้ราษฎร เกรงกลัวต่ออำนาจทหาร เป็นการปราบปรามกระทำผิดให้ลดน้อยลง และปราบปรามคดีอาญาให้สาสมกับความผิดด้วย เดิมนั้นเมื่อประกาศกฎอัยการศึก พลเรือนจะตกอยู่ใต้อำนาจของศาลทหารอย่างเคร่งครัด คือ พลเรือนที่กระทำความผิด อาญาทุกประเภทในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก ตกอยู่ในอำนาจศาลทหาร ศาลพลเรือน ที่อยู่ในอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกหาอำนาจพิจารณาคดีที่พลเรือนกระทำผิดทางอาญาไม่ ทั้งนี้ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งบัญญัติอำนาจศาลทหาร และศาลพลเรือนเมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก ไว้ดังนี้

"มาตรา ๗ พลเมืองซึ่งได้กระทำความผิดในคดีอาญาในเขตแขวงที่ใช้กฎอัยการศึกนั้น ไม่ว่าจะเป็นคดีอาญาแต่อย่างใด ต้องพิจารณาพิพากษาในศาลทหารทั้งสิ้นและให้เป็นไปตาม พระธรรมนูญศาลทหารทุกประการ

แต่ศาลพลเรือนที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ตกค้าง อยู่ก่อนใช้กฎอัยการศึก และศาลทหารที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ตกค้าง อยู่เมื่อเลิกใช้กฎอัยการศึก"

พิจารณาจากมาตรา ๗ นี้แล้ว อำนาจของศาลทหารครอบคลุมพลเรือนทุกคน ที่อยู่ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก โดยไม่มีข้อยกเว้นว่าได้กระทำความผิดอาญาทุกประเภท ซึ่งเป็นอำนาจที่กว้างขวางมาก และให้อำนาจศาลทหารอย่างเด็ดขาดและกว้างขวาง ศาลพลเรือนมีอำนาจพิจารณาเฉพาะความผิดทางคดีแพ่งเท่านั้น ซึ่งทำให้เป็นการเพิ่มภาระกิจให้แก่ศาลทหารมากมาย ในเมื่อจำนวนผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่ศาลทหารยังมีจำนวนไม่มากนัก ทำให้มีคดีมากมายที่ค้างในศาลก่อให้เกิดความวุ่นวายแก่ผู้ที่ต้องหวังว่ากระทำความผิดในคดีอาญา ศาลพลเรือนเองก็ไม่สามารถจะแบ่งเบาภาระนี้ได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๗ นี้ให้อำนาจไว้อย่างแจ่มชัด

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๗ ขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการสมควรที่จะให้มีเพียงคดีบางประเภทเท่านั้นที่จะขึ้นศาลทหาร ซึ่งในมาตรา ๗ ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วมีดังนี้

"มาตรา ๗ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอย่างปกติ แต่ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก มีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก และในระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึก ตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ทุกข้อ หรือแต่บางข้อและหรือบางส่วนของข้อหนึ่งข้อใดก็ได้"

ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในวรรคแรก ให้มีผลบังคับเฉพาะคดีที่กระทำผิดเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในประกาศ วันเวลาที่ระบุนั้นจะเป็นวันที่ออกประกาศนั่นเอง หรือภายหลังก็ได้ ประกาศเช่นว่านี้ ให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาด้วย

นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ถ้าคดีอาญาใดที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งโดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งนาย และกรรมการอื่นอีกสอง นาย ในจำนวนนี้ต้องแต่งตั้งจากราชการตุลาการในหรือนอกราชการไม่น้อยกว่าหนึ่งนาย เพื่อพิจารณาสั่งตามความในวรรคก่อน

มาตรา ๗ ทวิ ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามความในมาตรา ๗ นั้น จะให้ศาลทหารในทุกท้องที่หรือแต่บางท้องที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามที่กล่าวในมาตรานั้นเท่ากัน หรือมากน้อยกว่ากันก็ได้

มาตรา ๗ ตริ เมื่อใดเลิกใช้กฎอัยการศึกแล้ว ให้ศาลทหารคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังคงค้างอยู่ในศาลนั้น และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังมีโทษร้องในระหว่างเวลาที่ใช้กฎอัยการศึกนั้นด้วย" หมายความว่า คดีที่ศาลพลเรือนกระทำผิดหากเกิดขึ้นภายในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้ว ต้องมาขึ้นศาลทหารนั้นจะเป็นเฉพาะคดีอาญาเฉพาะที่ได้ระบุความผิดไว้ท้ายบัญชีของพระราชบัญญัติเท่านั้น

ส่วนคดีอาญานอกจากนี้ เมื่อพลเรือนได้กระทำผิดขึ้นแม้ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก ก็ตามยังคงขึ้นศาลพลเรือนตามปกติ

บัญญัติท้ายพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกที่ระบุถึงความผิดที่ต้องขึ้นศาลทหารไว้ คือ

๑. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

๒. คดีที่มีข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสำหรับใช้ในราชการทหารแห่งกองทัพไทย หรือกองทัพพันธมิตรแห่งประเทศไทย หรือความคิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายทหารไทย ในขณะที่ทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่ทำการตามหน้าที่

๓. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๒

(๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๓ ถึงมาตรา ๑๑๘

(๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึง มาตรา ๑๒๙

(๔) ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๐ ถึง มาตรา ๑๓๕

(๕) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ เพราะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๘ ถึงมาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๖

(๖) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตั้งแต่มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๕๔ มาตรา ๑๕๕ ถึงมาตรา ๑๖๕

(๗) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา ๑๗๒ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๗๐ มาตรา ๑๗๑ มาตรา ๑๗๕ ถึงมาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๘๙ มาตรา ๑๙๑ และมาตรา ๑๙๔ เฉพาะศาลนั้นเป็นศาลทหาร

(๘) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๐๑ และ
มาตรา ๒๐๒

(๙) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตั้งแต่มาตรา ๒๐๙
ถึงมาตรา ๒๑๖

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิคมยันตรายต่อประชาชน ตั้งแต่
มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา
๒๓๔ มาตรา ๒๓๕ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘

(๑๑) ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว ตั้งแต่มาตรา ๒๕๐
ถึงมาตรา ๒๕๓ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตั้งแต่มาตรา ๒๖๕ ถึงมาตรา ๒๖๘
เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๓๖ มาตรา ๓๓๘ และ
มาตรา ๓๔๐

๔. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยกาเรณฑ์พลเมืองอุทหนุนราชการทหาร
๕. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร
๖. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบทหาร
๗. ความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๘๗ ตั้งแต่มาตรา
๔๕ ถึงมาตรา ๔๘

๘. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยปืน

๙. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

๑๐. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้าอันเป็นคอมมิวนิสต์^๑

ซึ่งบัญญัติไว้ดังกล่าวนี้อ หากได้มีการกระทำผิดตามบัญญัติในเขตที่ประกาศ
ใช้กฎอัยการศึก ภายในวัน เวลา ที่ระบุไว้ในประกาศ และวันเวลานั้นจะเป็นวัน
เวลาที่ออกประกาศนั้นเองหรือภายหลังเวลานั้นก็ได้ หากบุคคลพลเรือนได้กระทำผิด
ขึ้นแล้วต้องอยู่ในอำนาจศาลทหารทั้งหมด

เมื่อมีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๕ เวลา ๑๕.๑๐
นาฬิกา นั้น หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (พลเรือเอก สงัด ชลออยู่) ได้ออก
คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ยกเว้นหลักดังกล่าวโดยให้การกระทำผิดต่อ
พระราชบัญญัติป้องกันการค้าอันเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคง
ของประเทศและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ไม่ว่าจะกระทำนั้นจะได้ กระทำก่อน
หรือหลังวันประกาศใช้กฎอัยการศึก ลงวันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เวลา ๑๕.๑๐ น.
ให้อยู่ในอำนาจของศาลทหารพิจารณาพิพากษา ไม่ว่าจะข้อหาอันจะมีการกระทำผิด
อย่างอื่นด้วยหรือไม่ และไม่ว่าผู้ต้องหาจะถูกควบคุมอยู่แล้วในวันก่อนหรือหลังประกาศนี้
และศาลทหารในที่นี้หมายถึงศาลทหารในเวลาไม่ปกติ

^๑ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการค้าอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๘๕ มาตรา ๓
บัญญัติไว้ว่า "การค้าอันเป็นคอมมิวนิสต์" ได้แก่

(ก) เลิกล้มการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือ
(ข) การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศ อันทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
หรือปัจจัยในการผลิตของเอกชนตกเป็นของรัฐโดยการริบ หรือโดยวิธีการอื่น อันมิได้มีการ
ชดเชยค่าทดแทนอันเป็นธรรม หรือ

(ค) การบังคับด้วยการขู่ข่มขู่ให้เกิดความหวาดกลัวก็ดี การก่อวินาศกรรมก็ดี
หรือการใช้อุบายร้ายประการใด ๆ เช่นยุยงให้เกิดความเกลียดชังระหว่างประชาชน ทั้งนี้ถ้า
กระทำด้วยความมุ่งหมายที่จะให้มีการยอมรับเอาช่วยเหลือ สนับสนุน หรือบรรลู่ซึ่งวัตถุประสงค์
ประสงค์ตามที่ระบุไว้ใน (ก) หรือ (ข).

(สำเนา)

คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ฉบับที่ ๔^๑

โดยที่การกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นความผิดที่มีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนี้ จึงควรดำเนินการด้วยความเด็ดขาดให้ไ้ผล เพื่อความมั่นคงของประเทศ และความสงบสุขของประชาชน และโดยที่บัดนี้ได้มีประกาศให้ใช้กฎอัยการศึกแล้ว

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

๑. บรรดาคดีที่มีข้อหาว่ากระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕ ไม่ว่าจะมิข้อหาว่ากระทำผิดอย่างอื่นด้วยหรือไม่ และไม่ว่าผู้ต้องหาจะถูกควบคุมอยู่แล้วในวันหรือก่อนหรือหลังวันประกาศนี้ ให้อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษา ทั้งนี้ ไม่ว่าการกระทำความผิดจะได้กระทำขึ้นในวันหรือก่อนหรือหลังวันประกาศใช้กฎอัยการศึก ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๕ เวลา ๑๕.๑๐ นาฬิกา

๒. คำสั่งนี้ไม่กระทบกระเทือนคดีที่อยู่ในระหว่างพิจารณาของ ศาลในวันที่มีคำสั่งนี้.

สั่ง ณ วันที่ ๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) พล.ร.อ.สังข์ ชลออยู่ ร.น.

(สังข์ ชลออยู่)

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

^๑ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๙๓ ตอนที่ ๑๒๐ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๕.

(สำเนา)

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ฉบับที่ ๑๓^๑

เนื่องจากศาลจังหวัดซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดทหารบกอุดร ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ดังเช่นศาลมณฑลทหาร ดังนั้น เพื่อให้ศาลจังหวัดนั้น ๆ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว หัวหน้าคณะกรรมการปกครองแผ่นดินจึงมีคำสั่งให้ศาลจังหวัดทุกศาลในเขตพื้นที่จังหวัดทหารบกอุดร เป็นศาลมณฑลทหารบกที่ ๓

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) พล.ร.อ. สังกัด ชลชออยู่ ร.น.

(สังกัด ชลชออยู่)

หัวหน้าคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๔๓ ตอนที่ ๑๒๑ วันที่ ๗ ตุลาคม

(สำเนา)

คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ฉบับที่ ๑๔

ตามคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ ๘ ให้บรรดาศักดิ์ที่มีชื่อว่า
 กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕
 อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษานั้น คำว่า "ศาลทหาร" ตามคำสั่งดังกล่าว
 แล้ว หมายถึงศาลทหารในเวลาไม่ปกติ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.
 ๒๔๘๘

สั่ง ณ วันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘

(ลงชื่อ) พล.ร.อ. สังกัด ชลชอชยุ ร.น.

(สังกัด ชลชอชยุ)

หัวหน้าคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๙๓ ตอนที่ ๑๒๑ วันที่ ๗

ตุลาคม ๒๕๑๘.

และนอกจากนั้นนอกจากความผิดที่ได้ระบุไว้ท้ายบัญชีแล้ว หากปรากฏว่า ความผิดดังกล่าวนั้นผู้กระทำผิดได้กระทำผิดร่วมกับคดีที่เป็นความผิดซึ่งมิได้ระบุไว้ ความผิดซึ่งท้ายฟ้องนั้น จึงเป็นคดีที่คาบเกี่ยวระหว่างคดีที่อยู่ในอำนาจของ ศาลทหาร และคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารประกอบกัน ทำให้เกิดปัญหาว่าผู้ต้องหาจะต้องขึ้น ศาลใด

ได้มีคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓๐ อนุญาตให้ศาลทหารมี อำนาจพิจารณาความผิดในข้อหาอื่นนั้นด้วย และในคำสั่งคณะกรรมการปกครองฉบับที่ ๒๕ ยังได้ห้ามอุทธรณ์ฎีกาในคำสั่งของศาลทหารด้วย โดยถือว่าศาลทหารนี้เป็นศาล ทหารในเวลาไม่ปกติ แต่คดีที่ห้ามอุทธรณ์ฎีกาดังกล่าวนี้ให้จำเลยแต่งตั้งทนายได้ เว้นแต่ ห้ามแต่งตั้งทนายตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร (ซึ่งภายหลังได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ อนุญาตให้แต่งตั้งทนายได้ในศาลทหารในเวลา ไม่ปกติ ยกเว้นศาลอาญาศึกซึ่งยังคงแต่งตั้งทนายไม่ได้ตามเดิม)

(สำเนา)

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ฉบับที่ ๒๕^๑

ตามที่คณะกรรมการปกครองแผ่นดินได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๕ เวลา ๑๕.๑๐ นาฬิกา เป็นต้นไป และได้สั่งให้คดีอาญา

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๔๓ ตอนที่ ๑๓๓ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๕.

บางประเภทอยู่ในอำนาจของศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษาไปแล้วนั้น ปรากฏว่า ยังมีบุคคลบางคนบางกลุ่มกระทำการก่อความสงบ ก่อความเดือดร้อน ประพฤติตนเป็นภัยต่อสังคม ประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่นอยู่อีก ฉะนั้น เพื่อให้ได้ผลในทางป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงเห็นสมควรให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของ ศาลทหารมีผลบังคับ เค็ดขาดและรวดเร็วยิ่งขึ้น คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้คดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษาคำสั่งของ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็น คดีที่ห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของ ศาลทหาร ตามคำสั่งของคณะปฏิรูป การปกครองแผ่นดินดังกล่าวและของ ศาลทหารในเวลาไม่ปกติตามกฎหมายว่าด้วย ธรรมนูญศาลทหาร

ข้อ ๒ คดีที่ห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของ ศาลทหารตาม ความในข้อ ๑ คงให้จำเลยแต่งทนายได้ เว้นแต่ที่ห้ามแต่งทนายตามกฎหมายว่าด้วย ธรรมนูญศาลทหาร

ข้อ ๓ บรรดาคดีดังกล่าวในข้อ ๑ ถ้าได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาไว้แล้วก่อนวันที่ คำสั่งฉบับนี้ขึ้นบังคับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์หรือฎีกานั้นต่อไปได้ แต่เมื่อมี คำพิพากษาหรือคำสั่งของ ศาลนั้นแล้วให้คดีเป็นที่ยุติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) พลเรือเอก สงัด ชลออยู่

(สงัด ชลออยู่)

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

ต่อมาได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕ ประกาศวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ให้ทั้ง ศาลทหารในเวลาปกติและศาลทหารในเวลาไม่ปกติให้จำเลยแต่งทนายได้.

(สำเนา)

ครูฯ

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน

ฉบับที่ ๓๐^๑

โดยที่คณะกรรมการปกครองแผ่นดินพิจารณาเห็นว่า คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และคำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับอื่นให้คดีที่มีข้อหาว่ากระทำผิดบาง อย่าง อยู่ในอำนาจศาลทหารนั้น คดีดังกล่าวอาจมีข้อหาอื่นที่เป็นความผิดในตัวเอง และมีได้อยู่ในอำนาจศาลทหารรวมอยู่สมควรให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาในข้อหาเหล่านั้นด้วย เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว หัวหน้าคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

บรรดาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารพิจารณาพิพากษา ตามคำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ และคำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับอื่น ถ้าคดีใดประกอบด้วยการกระทำหลายอย่าง แม้แต่ละอย่างจะเป็นความผิดได้ในตัวเอง และไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารก็ให้อยู่ใน

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๘๓ ตอนที่ ๑๓๓ ๑๕ ตุลาคม

๒๕๑๕.

อำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษา และตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งคำสั่งของคณะ
ปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๒๙ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(ชงชื่อ) พลเรือเอก สنجัด ชลออยู่
(สงัด ชลออยู่)

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

๕.๒ อำนาจของศาลทหารเหนือบุคคล

ตามปกตินั้นแม้ไม่ใช่ระยะเวลาที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

ศาลทหารในเวลาปกติตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๑๖
ก็ได้กำหนดถึงตัวบุคคลที่จะอยู่ในอำนาจศาลทหารไว้คือ

มาตรา ๑๖ บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ

(๑) นายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ

(๒) นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะเมื่อกระทำผิด

ต่อคำสั่งหรือข้อบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

(๓) นายทหารประทวนและพลทหารกองประจำการ หรือบุคคล

ที่รับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๔) นักเรียนทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

(๕) ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ ที่เจ้าหน้าที่ฝ่าย

ทหารได้รับตัวไว้ เพื่อให้เข้ารับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหาร

(๖) พลเรือนที่สังกัดอยู่ในราชการทหาร เมื่อกระทำผิดในหน้าที่ราชการทหาร หรือกระทำผิดอย่างอื่นเฉพาะในหรือบริเวณ อาคาร ที่ตั้งหน่วยทหาร ที่พักร้อน พักแรม เรืออากาศยาน หรือยานพาหนะใด ๆ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

(๗) บุคคลซึ่งต้อง รั้งหรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๘) เชลยศึก หรือชนชาติศัตรูซึ่งอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

ซึ่งหมายความว่าบุคคลเหล่านี้กระทำความผิดเกิดขึ้นไม่ว่าส่วนใดในราชอาณาจักร แม้ว่าขณะนั้นบ้านเมืองจะอยู่ในภาวะปกติ หากว่าได้กระทำความผิดประมวลกฎหมายอาญาทหารขึ้นแล้ว ต้องถูกนำตัวมาขึ้นยังศาลทหาร ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลทหารสูงสุด ที่ ๕/๒๔๔๕

ประมวลกฎหมายอาญาทหาร : หนีราชการ
ระหว่าง อัยการศาลทหารกรุงเทพฯ โจทก์

กฎหมายลักษณะอาญา : แจ้งความเท็จ
สิบตรี บุญส่ง ศุภนิกร จำเลย

จำเลยเป็นทหารกองประจำการ สังกัดกองพันที่ ๔ กรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ฯ ได้ไปสมัครสอบคัดเลือกเป็นนักเรียนนายสิบที่มณฑลทหารบกที่ ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาตามระเบียบการรับนักเรียนนายสิบ ทางราชการไม่รับทหารกองประจำการ แต่เนื่องจากจำเลยแจ้งในใบสมัครว่าเป็นพลเรือนไม่ได้หลบหนีจากหน้าที่อันใดอันหนึ่งซึ่งมีกรณีผูกพันอยู่ด้วยมณฑลทหารบกที่ ๑ จึงรับสมัคร และเมื่อจำเลยสอบคัดเลือกได้กองทัพบกได้มีคำสั่งให้จำเลยเป็นนักเรียนนายสิบและขึ้นทะเบียนกองประจำการซ้ำ เมื่อจำเลยสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายสิบแล้ว กองทัพบกได้มีคำสั่งบรรจุจำเลยเข้ารับ

ราชการสังกัดกองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๓ และแต่งตั้งยศเป็นสิบตรี ต่อมา จำเลยได้รายงานความจริงให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดฐานหนีราชการและแจ้งความเท็จ

และในเวลาที่ใช้ภูมิลำเนาพักอาศัยแล้ว นอกจากบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารในเวลาปกติข้างต้นจะเป็นบุคคลที่ตกอยู่ใต้อำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติแล้วยังมีบุคคลบางจำพวก ดังต่อไปนี้ได้กระทำความผิดขึ้น แม้จะมีไซความผิดประเภทที่ไต่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๗ ที่ไต่ระบุไว้ข้างต้นไว้ก็ต้องมาขึ้นศาลทหาร บุคคลประเภทนี้ได้แก่บุคคลที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๗ และแก้ไขใหม่ โดยพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ คือ

๑. ตำรวจกระทำความผิดในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการสนาม
๒. บุคคลพลเรือนสังกัดในราชการทหาร เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ว่าจะเกี่ยวกับหน้าที่ราชการหรือไม่ และไม่ว่าจะได้กระทำความผิดในที่ใด ๆ ในเขตที่ใช้กฎหมายการศึกษา
๓. บุคคลใด ๆ เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือร่วมกับบุคคลดังกล่าวใน ๑ หรือ ๒ ไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน
๔. บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่มีใต้อำนาจศาลทหารไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน

ตัวอย่างประกอบอำนาจของศาลทหาร เห็นบุคคลคือ

- ๑) คำพิพากษาศาลทหารสูงสุดที่ ๑๒/๒๕๐๒ ระหว่างอัยการศาลทหารกรุงเทพ โจทก์ นายคง เสง หรือฉาย ทองขาว จำเลย

จำเลยเป็นบุคคลพลเรือนสังกัดอยู่ในกรมแพทย์ทหารบก ได้ลักเครื่องพิมพ์ดีดของทางราชการไปหลายเครื่อง รวมราคา ๔๐,๒๖๔ บาท ทั้งนี้ จำเลยมีความผิด

แต่เพียงหลักทรัพย์ค้ำประกันประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ เท่านั้น "ไม่เป็นความผิดฐานหลักทรัพย์ในสถานที่ราชการตามมาตรา ๓๓๕ (๘) เพราะจำเลยมีสิทธิเข้าออกในสถานที่ราชการได้โดยได้รับอนุญาตอยู่แล้ว

หมายความว่าคดีนี้ถือว่าเป็นหลักทรัพย์ธรรมดาไม่ใช่หลักทรัพย์ของทางราชการ หากเป็นในเวลาปกติ คดีนี้จะต้องพิจารณาถึงศาลพลเรือน เนื่องจากคดีนี้จำเลยเป็นพลเรือน และมีได้กระทำความผิดที่ แต่เมื่อคดีนี้เป็นคดีระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก ก็ต้องอยู่ในอำนาจศาลทหารตามข้อ ๒ ข้างต้น

๒) คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๘/๒๕๐๘ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดปราจีนบุรี โจทก์ นางสาว โจ้ววับ ที่ ๑ นางสาวบุญ พูลสวัสดิ์ ที่ ๒ จำเลย

ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๓๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖ ซึ่งใช้บังคับระหว่าง เกิดเหตุให้อยู่ในอำนาจของศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษา ดังนั้นศาลจังหวัดรับฟ้องคดี ซึ่งมีคำขอให้ลงโทษตามมาตรา ๒๒๕ ซึ่งเป็นบทหนักไว้ดำเนินการตลอดมาจนถึงชั้นศาลอุทธรณ์ จึงไม่ชอบที่จะทำได้เกี่ยวกับอำนาจศาล

ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ มีความหมายเพียงว่า เมื่อศาลพลเรือนสั่งรับฟ้องไว้ ความยังไม่ปรากฏโดยแจ้งชัดว่า คดีอยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ ต่อเมื่อได้รับฟ้องแล้ว ความจริงปรากฏว่าจำเลยเป็นทหารประจำการดังนี้ ศาลพลเรือนย่อมดำเนินการพิจารณาพิพากษาต่อไปได้ แต่เมื่อคดีปรากฏตั้งแต่แรกตามฟ้องว่า ความผิดที่กล่าวหา เป็นความผิดที่ต้องขึ้นอยู่ในอำนาจศาลทหารตามประกาศคณะปฏิวัติแล้ว เช่นนี้หาใช่ความเท็จปรากฏขึ้นภายหลังว่าเป็นคดีอยู่ในอำนาจศาลทหารไม่ ศาลพลเรือนไม่มีอำนาจรับไว้พิจารณา

๒. อำนาจที่เกิดจากกฎอัยการศึก

๒.๑ กฎหมายซึ่งขัดกับกฎอัยการศึกต้องระงับและใช้บทบัญญัติในกฎอัยการศึกแทน

๒.๒ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนทุกตำแหน่ง ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามคำเรียกร่องของทหารตามความจำเป็นในการยุทธ

(สำเนา)

คำสั่งกระทรวงกลาโหม

ที่ ๓๓๒/๑๕

เรื่อง ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารใช้อำนาจตามกฎหมายการศึก

ตามที่ได้ประกาศใช้กฎหมายการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ เวลา ๑๕.๑๐ นาฬิกา เป็นต้นไปแล้วนั้น

เพื่อให้เกิดความสะดวกเกี่ยวกับการบุทข การระงับ การปราบปรามหรือ การรักษาความสงบเรียบร้อย และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจ เต็มที่จะตรวจค้น ที่จะเกณฑ์ ที่จะห้าม ที่จะยึด ที่จะเข้าอาศัย ที่จะทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่และ ที่จะจับได้ ฉะนั้น จึงกำหนดเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายการศึกดังกล่าว แล้ว ดังนี้ :-

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ลับมาก ที่ ๑๕๔/๒๕๑๕ เรื่องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารใช้อำนาจตามกฎหมายการศึก ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๑๕ และคำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ที่ ๓๖/๑๕ เรื่องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารใช้อำนาจตามกฎหมายการศึก ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๑๕

๒. ให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบก เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามกฎหมายการศึก พ.ศ. ๒๕๕๓ ทั่วราชอาณาจักร และให้ใช้อำนาจทุกประการ ที่มีอยู่ตามกฎหมายการศึก พ.ศ. ๒๕๕๓ ใต้ทั่วราชอาณาจักร

๓. ให้แม่ทัพกองทัพบกทุกภาพ เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามกฎหมายการศึก พ.ศ. ๒๕๕๓ ในเขตกองทัพบก และให้ใช้อำนาจทุกประการที่มีอยู่ตามกฎหมายการศึก พ.ศ. ๒๕๕๓ ใต้ภายในเขตกองทัพบกนั้น ๆ

๔. การใช้อำนาจตามกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ เฉพาะการเกณฑ์นั้น หากมีความจำเป็นต้องกระทำให้รายงานขออนุมัติต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดก่อน เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว จึงจะดำเนินการได้

ทั้งนี้ ตั้งแต่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๘.๑๐ นาฬิกา เป็นต้นไป.

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

(ลงชื่อ) พลเรือเอก จิตต์ สังขคุลย์

(จิตต์ สังขคุลย์)

ปลัดกระทรวงกลาโหม

ผู้ใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนา)

คำสั่งหัวหน้าปฏิบัติการปกครองแผ่นดิน

ฉบับที่ ๒๑

เรื่อง แต่งตั้งผู้บัญชาการรักษาสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

เพื่อให้การดำเนินการรักษาสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ไปได้โดยรวดเร็วทันเหตุการณ์ และทันต่อเหตุการณ์ คณะปฏิบัติการปกครองแผ่นดิน จึงมีมติให้ พลอากาศเอก กมล เศษะตุงคะ เป็นผู้บัญชาการรักษาสงบเรียบร้อยภายในประเทศ มีอำนาจสั่งการและสั่งใช้กำลังทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ ตลอดจนข้าราชการพลเรือน เพื่อรักษาสงบเรียบร้อยได้ทุกกรณี

สั่ง ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔

(ลงชื่อ) พล.ร.อ. สังก ชลช้อย ร.น.

(สังก ชลช้อย)

หัวหน้าคณะปฏิบัติการปกครองแผ่นดิน

ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับพิเศษ, เล่มที่ ๘๓ ตอนที่ ๑๒๐, ๖ ตุลาคม

ก. ขอบเขตอำนาจของฝ่ายทหาร

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจภายในเขตพื้นที่ประกาศเท่านั้น

ข. อำนาจเต็มของทหาร

ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึกทหารมีอำนาจเต็มที่ที่จะ

- เกณฑ์ (แรงงาน ยวดยานพาหนะ สัตว์ อาหาร อาวุธ เป็นต้น)

- ห้าม (เช่นไม่ให้มีผู้สูบบุหรี่ ห้ามพิมพ์ โฆษณา การสัญจร ห้ามออก

นอกเคหะสถานในเวลาจำกัด เป็นต้น)

- เช้าอาทิตย์

- ตรวจค้น (อาวุธ เคหะสถาน ยวดยานพาหนะ เป็นต้น)

- ยึด (เอกสารที่ส่ง เสริมลัทธิตคอมมิวนิสต์ อาวุธสงคราม เป็นต้น)

- ทำลาย เปลี่ยนแปลงสถานที่ (เช่นทำลายหมู่บ้าน ที่อพยพ

ประชาชนออกมาอยู่ในที่ปลอดภัยแล้ว และไม่ต้องการให้สถานที่นั้น

เป็นแหล่งชุมนุมของผู้ก่อการร้ายต่อไป เป็นต้น

- ชับไล่

ข้อยกเว้นจากการ เกณฑ์

๑. รถและมาของผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ

๒. ยานพาหนะที่ใช้ในราชการกรมไปรษณีย์โทร เลข

๓. แม่ผู้หรือแม่มา โคผู้หรือแม่โคที่ใช้ในการผสม

๔. บรรดาเรือบรรทุกคนโดยสาร หรือเรือเดินไปรษณีย์ในเมื่อ และตลอดเวลาที่กำลังทำการสำคัญ

๕. บุคคลที่ได้รับยกเว้นตามสัญญาทางพระราชไมตรี

๖. สำนักงานของรัฐบาล สถานทูต สถานกงสุล โรงเรียนของรัฐบาลต่างประเทศที่ทำการไปรษณีย์โทร เลข โรงพยาบาลคนเสียจริต ตาบอด โรคจิตตอโรงเลี้ยง เด็กกำพร้า โรงเรียน

นอกจากนี้ควรระวังการ เกณฑ์คนต่าง ค้าวหรือทรัพย์สินของคนต่าง ค้าว ที่มี
สนธิสัญญา เป็นพิเศษ

๗. ความเสียหายในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก

ความเสียหายที่เกิดจากการใช้อำนาจทางทหารตามกฎอัยการศึกของ เจ้าหน้าที่
ฝ่ายทหารนั้น หมายความว่าความเสียหายอันเกิดจากการใช้อำนาจทางทหาร ในกรณี
ดังต่อไปนี้

๗.๑ การตรวจค้น

ก. บรรดาสิ่งของที่จะเกณฑ์ หรือต้องห้าม หรือต้องยึด เข้า
อาศัยในเวลาใด ๆ ใดทั้งสิ้น

ข. ตรวจจดหมาย โทร เลขในเขตแขวงที่ใช้กฎอัยการศึก

๗.๒ การเกณฑ์

ก. การเกณฑ์พล เมืองให้ช่วยในกิจการทหาร ในการป้องกัน
ราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือเกื้อกูลราชการทหารทุกอย่างทุกประการ

ข. การเกณฑ์ขุดขายน สัตว์พาหนะ เสบียงอาหาร เครื่อง
สาตราวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้จากบุคคลหรือบริษัทซึ่งราชการทหารจะใช้ เป็นกำลังใน
เวลานั้น

๗.๓ การห้าม

ก. มีให้มั่วสุมชุมนุมกัน

ข. ห้ามการออกหนังสือเป็นข่าวคราว ซึ่งราชการทหาร
เห็นว่ายังไม่สมควร

ค. ห้ามมิให้สัญจรในเส้นทางที่เห็นว่า เป็นการจำเป็นทาง

ยุทธศาสตร์

ง. ห้ามมิให้ใช้ศาสตราวุธบางประเภท ซึ่งทางราชการ

ทหาร เห็นว่าขัดกับความสงบเรียบร้อย

๓๐.๔ การยึด บรรคาค้างของต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นการชั่วคราว เพื่อมิให้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายศัตรู เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการทหาร ก็มีอำนาจยึดได้

๓๐.๕ อำนาจในการเข้าพักอาศัย

สามารถเข้าพักอาศัยในที่ใด ๆ ซึ่งทางราชการทหารเห็นจำเป็น จะใช้เป็นประโยชน์ในราชการทหารแล้ว มีอำนาจอาศัยทุกแห่ง

๓๐.๖ การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่

ก. เผาบ้านและสิ่งของที่เห็นว่าจะ เป็นกำลังของฝ่ายศัตรู ในเมื่อกองทหารใดถอนกำลังออกไปแล้ว หรือสิ่งของซึ่งก็คขวางทางสู้รบก็ทำลายได้

ข. มีอำนาจสร้างที่มั่น หรือตัดแปลงภูมิประเทศ หรือหมู่บ้าน เพื่อป้องกันศัตรูตามความเห็นชอบของ เจ้าหน้าที่ย่อยทหารใดทุกอย่าง

๓๐.๗ การข่มขู่

เมื่อมีผู้ใด ซึ่งมีภูมิลำเนาไม่แน่นอน หรือน่าสงสัยว่าจะกระทำการมิชอบ ก็มีอำนาจที่จะข่มขู่ไปจากหมู่บ้านหรือตำบลได้

เมื่อความเสียหายเกิดจากกรณี ๓ ประการนี้แล้ว บุคคลหรือบริษัทใด ๆ จะร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้เลย แต่ทั้งนี้ต้องระมัดระวังให้มาก เพราะต้องอยู่ในกรอบปฏิบัติและดำเนินการตามกฎหมายการศึก โดยเคร่งครัดเท่านั้น และต้องกระทำในขอบเขตที่กฎหมายอนุญาตไว้

๔. การเลิกใช้กฎหมายการศึก

ผู้บังคับบัญชาทหารผู้ประกาศใช้กฎหมายการศึก จะประกาศเลิกใช้เองไม่ได้ พระมหากษัตริย์เท่านั้นที่จะทรงประกาศเลิกได้ เมื่อมีประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้เลิกใช้กฎหมายการศึก เมื่อใดแล้ว อำนาจเดิมที่ของทหารตามกฎหมายการศึกก็สิ้นสุดลงนับแต่วันที่ได้เลิกกฎหมายการศึกนั้น

พระราชบัญญัติ

กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

พระราชปรารภ

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุรกเกล้า เจ้าอยู่หัวคำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า กฎอัยการศึกซึ่งได้ตราเป็นพระราชบัญญัติไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) นั้น อำนาจเจ้าพนักงานฝ่ายทหารที่จะกระทำการใด ๆ ยังหาตรงกับระเบียบพิไชยสงครามอันจะไ้รักษาความเรียบร้อยปราศจากภัย ซึ่งจะมีมาจากภายนอกหรือเกิดขึ้นภายในได้โดยสะดวกไม่บักันสมควรแก้ไขกฎอัยการศึก แล เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับกาลสมัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) นั้นเสีย และให้ใช้กฎอัยการศึกซึ่งได้ตรา เป็นพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ดังต่อไปนี้

นามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า "กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗"

ใช้พระราชบัญญัติที่ใดเมื่อใดต้องประกาศ

มาตรา ๒ เมื่อเวลามีเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัย ซึ่งจะมีมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักรแล้ว จะได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้กฎอัยการศึกทุกมาตราหรือแต่บางมาตรา หรือข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งของมาตรา

ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขแห่งการใช้บทบัญญัตินั้นบังคับในส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักร หรือตลอดทั้งราชอาณาจักร และถ้าได้ประกาศใช้เมื่อใด หรือ ณ ที่ใดแล้ว บรรดาข้อความในพระราชบัญญัติหรือบทกฎหมายใด ๆ ซึ่งขัดกับความของกฎอัยการศึก ที่ให้ใช้บังคับของระงับ และใช้บทบัญญัติของกฎอัยการศึกที่ให้ใช้บังคับนั้นแทน

ลักษณะประกาศ

มาตรา ๓ ถ้าไม่ได้อำนาจใช้กฎอัยการศึกทั่วพระราชอาณาจักร ในประกาศนั้นจะได้แสดงให้เห็นปรากฏว่า มณฑลใด ตำบลใด หรือ เขตใด ใช้กฎอัยการศึก

ผู้มีอำนาจใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๔ เมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้น ณ แห่งใด ให้ผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน หรือ เป็นผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือ ที่มั่นอย่างใด ๆ ของทหาร มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะในเขตอำนาจหน้าที่ของกองทหารนั้นได้ แต่จะต้องรับรายงานให้รัฐบาลทราบโดยเร็วที่สุด

เมื่อเลิกคองประกาศ

มาตรา ๕ การที่จะเลิกใช้กฎอัยการศึกแห่งใดนั้น จะเป็นไปได้ต้องมี ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เสมอ

อำนาจทหาร เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๖ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ในว้นที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามคำเรียกร้องของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามความจำเป็นในการยุทธ

อำนาจศาลทหาร และอำนาจศาลพลเรือน

เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๙ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอย่างปกติ แต่ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกมีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก และในระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึก ตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ทุกข้อ หรือแต่บางข้อ และหรือบางส่วนของข้อใดข้อหนึ่งได้

ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในวรรคแรก ให้มีผลบังคับเฉพาะคดีที่การกระทำผิดเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในประกาศ วันเวลาที่ระบุนั้นจะเป็นวันเวลาที่ออกประกาศนั้นเองหรือภายหลังก็ได้ ประกาศเช่นว่านี้ให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาด้วย

นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ถ้าคดีอาญาใดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก มีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งโดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งนาย และกรรมการอื่นอีกสองนาย ในจำนวนนี้ต้องแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการในหรือนอกราชการไม่น้อยกว่าหนึ่งนาย เพื่อพิจารณาสั่งตามความในวรรคก่อน

มาตรา ๙ ทวิ ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามความในมาตรา ๙ นั้น จะให้ศาลทหารในทุกท้องที่หรือแต่บางท้องที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ตามที่กล่าวในมาตรานั้นเท่ากันหรือน้อยกว่ากันก็ได้

มาตรา ๗ ตรี เมื่อได้เลิกใช้กฎอัยการศึกแล้ว ให้ศาลทหารคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังคงค้าง อยู่ในศาลนั้น และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังมิได้ฟ้องร้องในระหว่างเวลาที่ใช้กฎอัยการศึกนั้นด้วย

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจ

มาตรา ๘ เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึกในตำบลใด เมืองใด มณฑลใด เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มที่จะตรวจค้น ที่จะเกณฑ์ ที่จะห้าม ที่จะยึด ที่จะเข้าอาศัย ที่จะทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ แลที่จะจับได้

การตรวจค้น

มาตรา ๙ การตรวจค้นนั้น ให้มีอำนาจที่จะตรวจค้นดังต่อไปนี้

- ๑) ที่จะตรวจค้นบรรดาสิ่งซึ่งจะเกณฑ์ หรือต้องห้าม หรือต้องยึด หรือจะต้องเข้าอาศัย ไม่ว่าในที่ใด ๆ หรือเวลาใด ๆ ใดทั้งสิ้น
- ๒) ที่จะตรวจจดหมายหรือโทรเลขที่มีไปมาถึงกันในเขตแขวงที่ใช้กฎอัยการศึคนั้นได้ก่อน

การเกณฑ์

มาตรา ๑๐ การเกณฑ์นั้น ให้มีอำนาจที่จะเกณฑ์ได้ดังนี้

- ๑) ที่จะเกณฑ์พลเมืองให้ช่วยกำลังทหารในกิจการ ซึ่งเนื่องในการป้องกันพระราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือเกื้อหนุนราชการทหารทุกอย่างทุกประการ
- ๒) ที่จะเกณฑ์ยวดยาน สัตว์พาหนะ เสบียงอาหาร เครื่องศาสตราวุธ แลเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จากบุคคลหรือบริษัทใด ๆ ซึ่งราชการทหารจะต้องใช้เป็นกำลังในเวลานั้นทุกอย่าง

การห้าม

มาตรา ๑๑ การห้ามนั้นให้มีอำนาจที่จะห้ามได้ดังนี้

- ๑) ที่จะห้ามมิให้มีการมั่วสุมประชิดกัน
- ๒) ที่จะห้ามบรรดาการออกหนังสือเป็นข่าวคราว ซึ่งราชการทหารเห็นว่าไม่เป็นการสมควรในสมัยนั้น คือห้ามมิให้มีการออกหนังสือเป็นข่าวคราวไม่ว่าอย่างใด ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะใดตรวจแลมีอนุญาตแล้วว่าให้ออกได้
- ๓) ที่จะห้ามมิให้พลเมืองสัญจรไปมาในทางหลวง ซึ่งเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการจำเป็นในแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายแห่ง
- ๔) ที่จะห้ามมิให้พลเมืองใช้ศาสตราวุธบางอย่าง ซึ่งราชการทหารเห็นเป็นการขัดกัการรักษาความสงบเรียบร้อย ในเขตแขวงนั้น ๆ

การยึด

มาตรา ๑๒ บรรดาสิ่งซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ นั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นเป็นการจำเป็น จะยึดไว้ชั่วคราว เพื่อมิให้เป็นประโยชน์แก่ราชศัตรู หรือเพื่อเป็นประโยชน์แก่ราชการทหาร ก็มีอำนาจยึดได้

การเข้าอาศัย

มาตรา ๑๓ อำนาจการเข้าพักอาศัยนั้น คือที่อาศัยใด ๆ ซึ่งราชการทหารเห็นจำเป็นจะใช้เป็นประโยชน์ในราชการทหารแล้ว มีอำนาจอาศัยได้ทุกแห่ง

การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่

มาตรา ๑๔ การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่นั้น ให้มีอำนาจกระทำได้ดังนี้

๑) ถ้าแม่การสงครามหรือรบสู้เป็นของราชศัตรู มีอำนาจที่จะเผาบ้านแลสิ่งของ ซึ่งเห็นว่าจะเป็นกำลังแก่ราชศัตรู เมื่อกรมกองทหารดอยไปแล้ว หรือถ้าแม่ว่าสิ่งใด ๆ อยู่ในที่ซึ่งเกิดการสู้รบก็ทำลายได้ทั้งสิ้น

๒) มีอำนาจที่จะสร้างที่มั่น หรือคัดแปลงภูมิประเทศหรือหมู่บ้านเมืองสำหรับการต่อสู้ราชศัตรู หรือเตรียมการป้องกันรักษา ตามความเห็นชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ทุกอย่าง

การขับไล่

มาตรา ๑๕ ถ้ามีผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งไม่มีภูมิลาเนาอาศัยเป็นหลักฐาน หรือเป็นผู้มาอาศัยในตำบลนั้นชั่วคราว เมื่อมีความสงสัยอย่างหนึ่งอย่างใดหรือจำเป็นแล้ว มีอำนาจที่จะขับไล่ผู้นั้นให้ออกไปจากเมืองหรือตำบลนั้นได้

ร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้

มาตรา ๑๖ ความเสียหายซึ่งอาจบังเกิดขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด ในเรื่องอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๔ ถึงมาตรา ๑๕ บุคคลหรือบริษัทใด ๆ จะร้องขอค่าเสียหาย หรือค่าปรับอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้เลย เพราะอำนาจทั้งปวงที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ปฏิบัติแลดำเนินการตามกฎหมายอัยการศึกนี้ เป็นการสำหรับป้องกันพระมหากษัตริย์ ชาติ ศาสนา คุ้มกำลังทหารให้ดำรงคงอยู่ในความเจริญรุ่งเรืองเป็นอิสรวภาพ แลสงบเรียบร้อย ปราศจากราชศัตรู ภายนอกแลภายใน

มอบอำนาจให้เจ้ากระทรวง

มาตรา ๑๗ ในเวลาปรกติสงบศึก เจ้ากระทรวงซึ่งบังคับบัญชาทหารมีอำนาจตรากฎเสนาบดีขึ้นสำหรับบรรยายข้อความ เพื่อให้มีความสะดวกแลเรียบร้อยในเวลาที่จะใช้

กฎอัยการศึกได้ตามสมควร ส่วนในเวลาสงครามหรือจลาจล แม่ทัพใหญ่ หรือแม่ทัพรอง มีอำนาจออกข้อบังคับบรรยายความเพิ่มเติมให้การดำเนินไปตามความประสงค์ของกฎอัยการศึกนี้ และเมื่อได้ประกาศกฎเสนาบดีหรือข้อบังคับของแม่ทัพในทางราชการแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๗ เป็นวันที่ ๑๓๘๒ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

บัญชีข้อหา

ก. คดีที่เกี่ยวกับตัวบุคคลบางจำพวก

๑. คดีที่ตำรวจกระทำความผิดในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการสนาม
 ๒. คดีที่บุคคลพลเรือนสังกัดในราชการทหาร เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดไม่ว่าจะเกี่ยวกับหน้าที่ราชการหรือไม่ และไม่ว่าจะได้กระทำผิดในที่ใด ๆ ในเขตที่ไซกฎอัยการศึก

๓. คดีที่บุคคลใด ๆ เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดร่วมกับบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หรือร่วมกับบุคคลดังกล่าวใน ๑. หรือ ๒. ไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน

๔. คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดร่วมกับบุคคลที่มีไต่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน

ข. คดีที่เกี่ยวกับความผิดบางอย่าง

๑. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

๒. คดีที่มีข้อกล่าวหาว่ากระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสำหรับใช้ในราชการทหารแห่งกองทัพไทยหรือกองทัพพันธมิตรแห่งประเทศไทย หรือความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายทหารไทย หรือทหารพันธมิตรแห่งประเทศไทย ในขณะที่กระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่กระทำการตามหน้าที่

๓. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

- (๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๒
- (๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๓ ถึงมาตรา ๑๑๘
- (๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึงมาตรา ๑๒๕
- (๔) ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๐ ถึงมาตรา ๑๓๕
- (๕) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๘ ถึงมาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๖
- (๖) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตั้งแต่มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๕๘ ถึงมาตรา ๑๖๕
- (๗) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา ๑๗๒ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๗๐ มาตรา ๑๗๑ มาตรา ๑๗๕ ถึงมาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๓ มาตรา ๑๘๓ และมาตรา ๑๘๘ เฉพาะเมื่อศาลนั้นเป็นศาลทหาร
- (๘) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๐๒
- (๙) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตั้งแต่มาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖
- (๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๔ มาตรา ๒๓๕ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘
- (๑๑) ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว ตั้งแต่มาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๕๓ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๖) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตั้งแต่มาตรา ๒๖๕ ถึงมาตรา ๒๖๘ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๖ มาตรา ๓๓๘ และมาตรา ๓๔๐

๔. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยกาณ์พลเมืองอุคหนุนราชการทหาร
 ๕. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเขตปลอคภัยในราชการทหาร
 ๖. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบทหาร
 ๗. ความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๕๗ ตั้งแต่มาตรา ๔๕ ถึงมาตรา ๔๘

๘. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยฉีน
 ๙. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพยติคให้โทษ
 ๑๐. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยกาณ์ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

บัญญัติค้ทหาย

พระราชบัญญัติ

กฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๐๒

ก. คคิที่เกี่ยวกับค้บุคคลบางจำพวก

๑. คคิที่ค้ค้การกระทำค้ความผิดในขณะที่ปฏิบัติหน้าท้ที่ราชการสนาม

๒. คคิที่บุคคลพลเรือนสังกค้ในราชการทหาร เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำค้ความผิด

ไม่ว่าจะเกี่ยวกับหน้าท้ที่ราชการหรือไม่ และไม่ว่าจะค้ได้กระทำค้ความผิดในที่ใด ๆ ในเขตที่ไซ้กฎอัยการศึก

๓. คดีที่บุคคลใด ๆ เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หรือร่วมกับบุคคลดังกล่าวใน ๑. หรือ ๒. ไม่ว่าจะเป็นผู้ก่อการหรือผู้สนับสนุน

๔. คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่มีที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ไม่ว่าจะเป็นผู้ก่อการหรือผู้สนับสนุน

ข. คดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดทาง คย่าง

๑. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

๒. คดีที่มีข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน สำหรับใช้ในราชการทหารแห่งกองทัพไทยหรือกองทัพพันธมิตรแห่งประเทศไทย หรือความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายทหารไทยหรือทหารพันธมิตรแห่งประเทศไทย ในขณะที่กระทำการตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่กระทำการตามหน้าที่

๓. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๒

(๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๓ ถึงมาตรา ๑๑๘

(๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึงมาตรา ๑๒๕

(๔) ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๐ ถึงมาตรา ๑๓๕

(๕) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับราชการทหาร มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๘ ถึงมาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๖

(๖) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตั้งแต่มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๕๔ มาตรา ๑๕๕ ถึงมาตรา ๑๖๕

(๗) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา ๑๗๒ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๗๐ มาตรา ๑๗๑ มาตรา ๑๗๕ ถึงมาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๘๓ มาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๑๘๘ เฉพาะเมื่อศาลนั้นเป็นศาลทหาร

(๘) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๐๒

(๙) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตั้งแต่มาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดขึ้นตรายต่อประชาชนตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๔ มาตรา ๒๓๕ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘

(๑๑) ความผิดเกี่ยวกับทวงตรา แสคมป์ และตัว ตั้งแต่มาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๕๓ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตั้งแต่มาตรา ๒๖๕ ถึงมาตรา ๒๖๘ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๓๖ มาตรา ๓๓๘ และมาตรา ๓๔๐

๔. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการ เกณฑ์พล เมือง อุดหนุนราชการทหาร

๕. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร

๖. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบทหาร

๗. ความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๘๓ ตั้งแต่มาตรา

๔๕ ถึงมาตรา ๔๘

๘. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเงิน

๙. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

๑๐. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยกรป้องกันการทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

หมายเหตุ.— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก ยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับบัญชีต่อท้ายกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกส่วนมาก ได้อ้างถึงความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งได้ถูกยกเลิก และใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทน จึงเป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกเสียใหม่ ให้เป็นการสอดคล้องต้องกันด้วย.

พระราชบัญญัติ
กฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๕)

พ. ศ. ๒๕๐๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

เป็นปีที่ ๑๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๕)

พ. ศ. ๒๕๐๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ แห่งกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๗ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๘๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๗ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอย่างปกติ แต่ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก มีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกและในระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึกตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ทุกข้อหรือแต่บางข้อ และหรือบางส่วนของข้อใดข้อหนึ่งได้

ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในวรรคแรกให้มีผลบังคับ เฉพาะคดีที่การกระทำผิดเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในประกาศ วันเวลาที่ระบุนั้นจะเป็นวันเวลาที่ออกประกาศนั้นเองหรือภายหลังก็ได้ ประกาศเช่นว่านี้ให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาด้วย

นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ถ้าคดีอาญาใดที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้"

มาตรา ๔ บรรดาอำนาจหน้าที่ของแม่ทัพใหญ่ตามความในมาตรา ๑๗ แห่งกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการทหารสูงสุด

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกบัญชีต่อท้ายกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๗ และให้ใช้บัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระทั่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๒
ฉบับที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒๐ ฉบับที่ ๓๐ และฉบับที่ ๔๑

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ลงชื่อ) จอมพล ส. ธรรมะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย